

Vad är en forskningsklubb?

Med forskningsklubb avses i denna anvisning regelbundna möten mellan yrkespersoner inom social- och hälsovården där kvalitativ forskningsevidens behandlas. De målinriktade mötena planeras på förhand.

Forskningsklubbens verksamheten har konstaterats främja till exempel deltagarnas **förmåga att kritiskt läsa och bedöma forskningsdata**¹⁻⁶, **evidensbaserad verksamhet**^{1,5-10} och **användning av forskningsdata i det egna arbetet**^{1,4-7,9,11}, **yrkesinriktad tillväxt**^{1,3-5,9-13}, **entusiasm för utveckling av vårdarbetet**⁵ samt **gemenskap och samarbete mellan deltagarna**^{5-8,11-14}.

I denna anvisning behandlas frågor som ska beaktas vid planeringen, genomförandet och utvärderingen av forskningsklubben.

Material som behandlas i forskningsklubben

Vi rekommenderar att forskningsklubbens material i första hand ska omfatta aktuella nationella vårdrekommendationer och andra evidensbaserade rekommendationer, internationella vårdrekommendationer samt systematiska översikter eller sammanfattningar som utarbetats utifrån de systematiska översikterna.

Systematiska översikter och vårdrekommendationer utgör systematiskt sammanställd och kritiskt utvärderad forskningsevidens och därmed den bästa tillgängliga informationen för varje ämne. Som stöd för den personliga yrkesmässiga utvecklingen kan man vid behov utnyttja enskilda studier som bedömts vara av hög kvalitet. Då bör man vara medveten om att enskilda studier i princip inte representerar evidensen i sin helhet och att man inte kan dra starka slutsatser utifrån dem.

Nationella vårdrekommendationer

- ❖ **Hotus:** <https://hotus.fi/sv/> > Hotus-vårdrekommendationer
- ❖ **God medicinsk praxis (Duodecim):** www.kaypahoito.fi/sv/ > Rekommendationer

Andra nationella evidensbaserade rekommendationer

- ❖ **THL:** <https://thl.fi>
- ❖ **UKK-institutet:** <https://ukkinstituutti.fi>

Internationella vårdrekommendationer

- ❖ **Guidelines International Network (GIN):** <https://guidelines.ebmportal.com/>
- ❖ **The Registered Nurses' Association of Ontario (RNAO):** <https://rnao.ca/> > BGP & BPSO > Best Practice Guidelines
- ❖ **National Institute for Health and Care Excellence (NICE):** www.nice.org.uk > Guidance

Systematiska översikter

- ❖ **Joanna Briggs Institute (JBI):** <http://jbi.global>
 - *Tidningen JBI Evidence Synthesis*
- ❖ **Cochrane:** www.cochranelibrary.com
- ❖ **Campbell Collaboration:** www.campbellcollaboration.org

Sammanfattningar av systematiska översikter

- ❖ **Hotus Evidenstips®:** <https://hotus.fi/sv/> > Evidenstips
- ❖ **Cochrane Finland - Månadens Cochrane:** <https://finland.cochrane.org/fi>
- ❖ **JBI Best Practice Features:** <https://jbi.global/jbi-best-practice/features>

En forskningsklubb kan ordnas

- ❖ multiprofessionellt^{3,8-10,15} eller inom en viss yrkesgrupp^{4,12},
- ❖ inom en organisation^{8,12} eller mellan olika organisationer¹¹,
- ❖ nationellt¹¹ eller internationellt^{2,13},
- ❖ som personliga möten¹², på distans, på en webbaserad plattform eller med en kombination av dessa^{1,2,13}.
 - Frågor som bör särskilt beaktas i en forskningsklubb som genomförs på distans, se till exempel^{1,14,16}.

Forskningsklubben ska vara planerad och tydlig

Det rekommenderas att forskningsklubben har en tydlig struktur som inte förändras på basen av ämne. Det är också bra att ordna forskningsklubben regelbundet på samma plats och enligt samma tidsschema.^{5,6,9-11,15}

Att tänka på vid ordnandet av en forskningsklubb:

- ❖ **hur ofta forskningsklubben ordnas ska ställas i förhållande till tillgängliga resurser och mål**
- ❖ **målet är att anpassa tidpunkten och arrangemangen till den normala verksamheten**^{5,12,14}.
- ❖ **deltagandet ska göras så enkelt som möjligt:**
 - Man säkerställer stöd för deltagande på organisationsnivå, till exempel genom att om möjligt frigöra tidpunkten för forskningsklubben från annan verksamhet^{9,11,15}.
 - Ledarna möjliggör deltagandet aktivt, till exempel genom att planera arbetsskift och uppmuntra till deltagande^{2,5,6}.
 - Möjligheterna att delta utnyttjas mångsidigt, till exempel via distansförbindelse^{1,14}.
 - Tröskeln för anmälan hålls låg, till exempel genom elektronisk anmälan¹⁴.
- ❖ **information om forskningsklubben och om det aktuella temat och materialet ges i god tid så att deltagarna har tillräckligt med tid att sätta sig in i materialet**^{3,5,6,9,12}.
 - Temat för forskningsklubben och materialet som behandlas bör vara känt och tillgängligt för deltagarna minst **1-2 veckor** före forskningsklubbens träff^{2,3,5-7,9,10,15,16}.

Att beakta vid val av forskningsklubbens material:

- ❖ den valda frågan och tillhörande material riktas till ett aktuellt utvecklingsbehov eller ett identifierat problem som är relevant för deltagarna i vardagen^{3,5,6,9-12,14,15}.
- ❖ materialets kvalitet bedöms med hjälp av tillförlitliga kvalitetsbedömningskriterier^{3,5,6,9,10,15} och man säkerställer hur starka slutsatser som kan dras utifrån materialet⁶. Till exempel:
 - JBI:s checklistor för systematiska översikter och enskilda studier är tillgängliga på finska: <https://hotus.fi> > Tutkimusnäyttö käyttöön > Tutkimusten arviointikriteeristö (JBI)
 - AGREE II-kriterierna för utvärdering av vårdrekommendationer är tillgängliga på: www.agreetrust.org > AGREE tools
 - I fråga om rekommendationer från tillförlitliga nationella aktörer (t.ex. Hotus, God medicinsk praxis, THL) och sådana evidenssammanfattningar där ursprungsmaterialet med tillförlitliga kriterier redan har bedömts vara av hög kvalitet (t.ex. Hotus Evidenstips) behöver en kvalitetsbedömning inte genomföras separat.
- ❖ materialet är tillgängligt för forskningsklubben^{5,6,16} och eventuella begränsningar till exempel för en vidaredistribution av materialet har beaktats.

Exempel på faktorer som aktiverar deltagande i forskningsklubben

- ❖ frivillighet²
- ❖ ett på förhand planerat och kommunicerat tidsschema för teman och presentationer¹⁵
- ❖ jämlikhet mellan deltagarna och uppmuntran till aktivt deltagande^{5,6,16}
- ❖ servering^{3,8,10}, till exempel lunch i samband med forskningsklubben om möjligt⁸
- ❖ koppling av forskningsklubben till karriärutvecklingen och organisationens utbildnings- och forskningsprogram^{2,5-7}
- ❖ e-postpåminnelser¹⁵

- ❖ **Forskningsklubben ska ha utsedda arrangörer, såsom mötesordförande och materialets presentatör^{3,5,6,9,10,14}, som ska ha både forsknings och klinisk kompetens^{3,5,6,9-11,14-16}. Dessutom är det bra om arrangörerna har kompetens för att leda grupparbete¹⁷.**
- ❖ **Arrangörernas uppgift är att**
 - fastställa forskningsklubbens målsättning^{5,9-11}
 - välja material eller stöda materialvalet samt vid behov genomföra en kvalitetsbedömning^{5,11,14}
 - stöda deltagarna^{9-11,15}
 - utveckla verksamheten^{3,5,6}
- ❖ **Presentatörens uppgift är att presentera det material som behandlas.**
 - Materialet kan presenteras av forskningsklubbens ordförande eller en separat person.
 - En separat presentatör kan underlätta genomförandet av forskningsklubben, då ordföranden och presentatören kan fokusera på sina egna roller¹⁴.
- ❖ **Ordföranden leder och schemalägger evenemanget samt främjar diskussionen^{3,5,6,9,10,14}**
 - Man diskuterar bland annat materialets metodologiska kvalitet och innehåll^{3,5,6} samt säkerheten i de slutsatser som baserar sig på forskningsresultaten och deras tillämplighet på organisationens, enhetens och/eller individens verksamhet^{5,6,10}.
 - Det är särskilt viktigt att avsätta tillräckligt med tid för diskussionen om innehållets tillämplighet för den egna verksamhetsenheten och om möjligheterna att ta i bruk innehållet¹⁵.

Exempel på tidsschema för forskningsklubben^{3,5,6,9,10,15}: En timmes möte en gång i månaden med presentation av materialet (15 minuter) och gemensam diskussion (45 minuter).

- ❖ **Stämning i forskningsklubben bör vara öppen, positiv och interaktiv^{3,5,6,9,10}.**
 - Det är bra att ge deltagarna möjlighet att lära känna varandra och på så sätt stärka känslan av trygghet som stöder en öppen diskussionsmiljö¹¹.
 - Att stärka arbetsmiljön och stöda interaktiviteten ligger i första hand på forskningsklubbens anordnares ansvar, men varje deltagare kan påverka stämning positivt genom att delta aktivt i diskussionen och ta hänsyn till de andra deltagarna.
- ❖ **Att ha materialet synligt under forskningsklubben underlättar diskussionen^{5,6,16}.**
- ❖ **I materialet presenteras det innehåll som är centralt för forskningsklubben^{3,5,9,10} och deltagarna vägleds i att fundera över materialets användbarhet i den egna enhetens verksamhet samt i möjligheterna att omsätta informationen i praktiken.**

Exempel på behandling av en Hotus-vårdrekommendation i forskningsklubben:

Vårdrekommendationen presenteras i forskningsklubben enligt följande:

1) rubrik, 2) syfte och mål samt avgränsningar, 3) sammansättningen av den arbetsgrupp som utarbetat vårdrekommendationen, 4) beskrivning av processen för utarbetandet samt 5) rekommendationens innehållsområden och rekommendationsfraser

Utifrån dessa diskuterar man rekommendationens tillämplighet i den egna arbetsgemenskapen och funderar på praktiska exempel på hur rekommendationen kan tas i bruk.

- Ett diagram som visar processen för utarbetande finns tillgängligt på finska:
<https://hotus.fi> > Hoitosuosituksset > Laadinta

- ❖ **Det rekommenderas att en sammanfattning av forskningsklubben görs tillgänglig för alla anställda^{5,6,8}.**
 - Sammanfattningen kan till exempel vara en skriftlig översikt eller en inspelning.
 - Organisationen väljer ett lämpligt sätt att distribuera sammanfattningen inom arbetsgemenskapen, till exempel via e-post⁸ eller på organisationens intranätsidor, som alla anställda har tillgång till⁵.

- ❖ **Utvärderingen av forskningsklubben ska genomföras i realtid genom att planenligt och regelbundet samla in respons från deltagarna^{3,5,6,14}.**
 - Det är bra att samla in respons både om forskningsklubbens verksamhet i allmänhet och om innehållet i och genomförandet av enskilda möten¹⁴.
- ❖ **Det är också viktigt att bedöma utfallet av de målsättning som ställts för forskningsklubben.**

Evidensbaserad praktik (EBP) inom social- och hälsovården förutsätter en systematisk och organisationsbaserad utveckling av verksamheten.

Verksamheten ska grunda sig på evidensbaserad, nationellt enhetlig och etablerad praxis. Ansvaret för att hitta forskningsevidens och genomföra EBP ligger inte hos en enskild yrkesperson inom hälso- och sjukvården, utan EBP är ett gemensamt mål och tillvägagångssätt som planeras och möjliggörs från organisations- och ledningsnivå.¹⁸

Forskningsklubsverksamhet kan genomföras som en stödform för att uppnå detta mål. Dessutom kan den användas som metod till exempel i utbildningen inom social- och hälsovården^{19,20}.

Experter som deltagit i utarbetandet av anvisningen

Toni Haapa, sjukskötare (YH), HVD, docent, forskningsöverskötare, *HUS Helsingfors universitetssjukhus, Center för forskning i vård- och hälsovetenskaper*

Annikka Tuomikoski, HVD, docent, expertöverskötare, *Norra Österbottens välfärdsområde*

Stiftelsen för vårdforskning sr.

Silja-Elisa Eskolin, forskare, Mira Palonen, specialforskare, Heidi Parisod, forskningsdirektör

1. **Aweid B, Haider Z, Wehbe M, Hunter A.** Educational benefits of the online journal club: A systematic review. *Medical Teacher* 2022; 44: 57-62. DOI: 10.1080/0142159X.2021.1963424.
2. **Bolderston A, Watson J, Woznitza N, Westerink A, Di Prospero L, Currie G, Beardmore C, Hewis J.** Twitter journal clubs and continuing professional development: An analysis of a #MedRadJClub tweet chat. *Radiography* 2018; 24: 3-8. DOI: 10.1016/j.radi.2017.09.005.
3. **Carta T, Gawaziuk JP, Cristall N, Forbes L, Logsetty S.** Evaluation of a multidisciplinary burn care journal club: Lessons learned. *Burns* 2018; 44: 560-565. DOI: 10.1016/j.burns.2017.10.017.
4. **de Beer J, Alसानا E, Barrios J, Brnawi S, Barayan W, Beheri W, Heaphy EL.** Clinical nurses' perceived educational value of nursing journal clubs. *BMC Nursing* 2025; 24: 1266-9. DOI: 10.1186/s12912-025-03907-y.
5. **Häggman-Laitila A, Mattila L-R, Melender H-L.** A systematic review of journal clubs for nurses. *Worldviews on Evidence-Based Nursing* 2016; 13: 163-171. DOI: 10.1111/wvn.12131.
6. **Valizadeh L, Zamanzadeh V, Alizadeh S, Namadi Vosoughi M.** Promoting evidence-based nursing through journal clubs: an integrative review. *Journal of Research in Nursing* 2022; 27: 606-620. DOI: 10.1177/17449871211022799.
7. **Hassan N, Alomari AMA, Singh K, Kunjavara J, Joy GV, Mannethodi K, Al Lenjawi B.** The nurses perceived educational values and experience of journal club activities - A cross-sectional study in Qatar. *Journal of Education and Health Promotion* 2023; 12. DOI: 10.4103/jehp.jehp_456_23.
8. **Im DS, Brelje A, Raghunandan C, Stchur L, Lyden A, Hong A, Bornheimer LA.** Clinical confidence, certification, and connectedness: Impact of a journal club for inpatient psychiatry faculty. *Journal of Medical Education and Curricular Development* 2025; 12. DOI: 10.1177/23821205241310846.
9. **Wenke R, Wiseman J, Brandenburg C, Stehlik P, Hughes I, Richards K, Mickan S.** Long term tailored implementation of structured "TREAT" journal clubs in allied health: a hybrid effectiveness-implementation study. *BMC Medical Education* 2022; 22: 307-10. DOI: 10.1186/s12909-022-03333-7.
10. **Wenke RJ, Thomas R, Hughes I, Mickan S.** The effectiveness and feasibility of TREAT (Tailoring Research Evidence and Theory) journal clubs in allied health: a randomised controlled trial. *BMC Medical Education* 2018; 18: 104-14. DOI: 10.1186/s12909-018-1198-y.
11. **Murphy L, Doody O, Russell M, Sheridan J, Hegarty O, Sloane AM, Dunworth T, Synnott M, Walsh P, Graham M.** Reflections and lessons learned from a journal and research club in advanced mental health nursing practice. *Archives of Psychiatric Nursing* 2025; 57: 151910. DOI: 10.1016/j.apnu.2025.151910.
12. **Beck M, Simoný C, Bergenholtz H, Hwiid Klausen S.** Professional consciousness and pride facilitate evidence-based practice—The meaning of participating in a journal club based on clinical practice reflection. *Nursing Open* 2020; 7: 690-699. DOI: 10.1002/nop2.440.
13. **Bolderston A, Meeking K, Snaith B, Watson J, Westerink A, Woznitza N.** Five years of #MedRadJClub: An impact evaluation of an established twitter journal club. *Journal of Medical Radiation Sciences* 2022; 69: 165-173. DOI: 10.1002/jmrs.569.
14. **Eusuf D, Shelton C.** Establishing and sustaining an effective journal club. *BJA Education* 2022; 22: 40-42. DOI: 10.1016/j.bjae.2021.11.001.
15. **Wenke R, Wiseman J, Stehlik P, Brandenburg C, Richards K, Mickan S.** What do clinicians perceive as the effective implementation strategies for TREAT journal clubs? A qualitative study. *BMC Medical Education* 2025; 25: 427-12. DOI: 10.1186/s12909-025-06929-x.
16. **Rodriguez C, Victor C, Leonardi N, Sulo S, Littlejohn G.** Barriers to participation in an online nursing journal club at a community teaching hospital. *The Journal of Continuing Education in Nursing* 2016; 47: 536-542. DOI: 10.3928/00220124-20161115-05.
17. **Faebo Larsen R, Moesgård Ravnholt M, Hølge-Hazelton B.** Establishing a course in how to facilitate journal clubs: Opportunities and barriers. *Nordic Journal of Nursing Research* 2015; 35: 29-37. DOI: 10.1177/0107408314560322.
18. **Hotus. 2024.** Näyttöön perustuvien yhtenäisten hoitotyön käytäntöjen kehittäminen ja käyttöönnotto. Käsikirja FinYHKÄ-toimintamallin™ käyttöön. Hotus-käsikirja 2/2024. Kirjoittajat: Holopainen A, Siltanen H, Parisod H. Hoitotyön tutkimussäätiö. Saatavilla: www.hotus.fi.
19. **Bello JO, Grant P.** A systematic review of the effectiveness of journal clubs in undergraduate medicine. *Canadian Medical Education Journal* 2023; 14: 35-46. DOI: 10.36834/cmej.72758.
20. **Johnson BR, Logan LD, Darley A, Stone RH, Smith SE, Osae SP, Thomas IS, Watts MT, Welch LH.** A scoping review for debate-style journal clubs in health professional education. *American Journal of Pharmaceutical Education* 2023; 87: 100064. DOI: 10.1016/j.ajpe.2023.100064.